

Talepapir

Jørgen Wæver Johansen, Borgmester, Kommune Kujalleq
Grønlandsudvalgets høring, 16. marts 2016

Først og fremmest – tak for muligheden for at komme med denne tilkendegivelse på vegne af vores kommune, i forbindelse med Grønlandsudvalgets høring.

Som borgmester repræsenterer jeg Sydgrønland. Kommune Kujalleq, der omfatter hele den sydgrønlandske region, incl. tre byer og elleve bygder samt ca. 40 fåreholdersteder. Vi er cirka 7.000 borgere i vores kommune.

Vi har ambitiøse mål for at udvikle Kommune Kujalleq til en stærk kommune med en god økonomi og gode rammebetingelser for vores borgere.

Lige som mange andre regioner i kongeriget er Kommune Kujalleq i de senere år præget af stagnation og tilbagegang:

- Siden kommunesammenlægningerne i 2009 er befolkningstallet faldet fra 7.632 borgere i 2009 til i dag at være på 6.811 borgere. Det er en tilbagegang på ca. 11% i løbet af blot 8 år.
- Som i resten af kongeriget mærker vi aldrig af befolkningen. Kommunens økonomi er under stadig pres, fordi der er færre til at brødføde flere børn og ældre.
- På trods af en positiv udvikling i fiskeriet har især centralisering af den offentlige sektor til hovedstaden Nuuk betydet, at der er en høj strukturledighed, og hvor det, der bekymrer mest er, at ungdomsledigheden er betydelig.
- Lige som i det øvrige Grønland har den omfattende uddannelsesreform endnu ikke ændret det faktum, at langt størstedelen af de nye ungdomsårgange ikke opnår en uddannelse med erhvervskompetence. Vi har derfor høj fokus på folkeskolen, men den generelle strukturledighed og marginalisering af forældre, gør, at det er vanskeligt at bryde den sociale arv.
- Vi oplever både marginalisering og udstødelse af store dele af befolkningen i Sydgrønland. Mange lever et liv på fattigdomsgrænsen, fordi de er marginaliseret

fra det arbejdsmarked, der kræver højere og højere uddannelser, og mange er udstødte fra arbejdsmarkedet på førtidspension på grund af manglende selvværd, misbrugssygdomme og mangel på tiltro til, at de kan skabe en tilværelse med et godt job med en god indkomst.

- Det sydgrønlandske erhvervsliv er præget af vækst i beskæftigelsen i fiskeriet og i byggeanlægsbranchen, men det er ikke nok til tilnærmelsesvist at skabe fuld beskæftigelse og bryde den onde cirkel, som mange sydgrønlandske borgere er havnet i.

På den baggrund ser vi lyspunkter i, at Sydgrønland har potentiale til en ny udvikling. Der ingen tvivl om, at vores største potentiale, beskæftigelses- og indkomstmæssigt, for en ny og positiv udvikling ligger i råstofsektoren. I dag har vi omkring 25 efterforskningslicenser i Sydgrønland, og især to projekter er modne til at kunne opnå udnyttelsestilladelse inden for få år. De to projekter er begge på basis af sjældne jordarter: Tanbreez-projektet og Kvanefjeld-projektet.

Tanbreez-projektet er i krise for øjeblikket. På trods af intensive forhandlinger mellem Grønlands Selvstyre og det australske selskab, er det ikke lykkedes at nå til enighed om en udnyttelsestilladelse. På grund af vores generelle økonomiske situation i Sydgrønland forsøger vi for øjeblikket at få parterne til at finde nye muligheder for at skabe de helt afgørende arbejdspladser og indkomster til borgerne i vores kommune. Kommune Kujalleq ser frem til, at Naalakkersuisut og selskabet finder sammen om at finde en for alle parter acceptabel løsning, således at projektet kan blive realiseret.

Det andet modne projekt, der er ved at være klar til at fremsende sin ansøgning om udnyttelsestilladelse er Kvanefjeldet, hvor det australske selskab Greenland Mining & Energy efter års efterforskningsaktiviteter her til sommer er klar til den høringsproces, hvor vi her i Grønland, som borgere sammen med landets forskellige interesseorganisationer skal tage stilling til OM selskabets socioøkonomiske og miljø- og sikkerhedsmæssige løsninger, KAN danne grundlag for, at selskabet får den vigtige udnyttelsestilladelse. Der er udarbejdet detaljeret lovgivning og guidelines for dette arbejde, som vores parlament, Inatsisartut, har godkendt.

En lovgivning som iøvrigt påkræver samtlige projekter at dokumentere, at alle socioøkonomiske, såvel som miljø- og sikkerhedsmæssige forhold vil kunne håndteres på acceptabel og forsvarlig vis førend en udnyttelsestilladelse overhovedet vil kunne tildeles.

I Grønland har vi en også i international målestok høj standard for, hvordan projektet skal gennemføre analyser af socioøkonomiske forhold og af forhold vedrørende miljø og sikkerhed forbundet med projektet. Kommune Kujalleq vil naturligvis fortsætte sin aktive deltagelse i denne proces.

I den henseende er vi glade for, og finder det betryggende at Danmark og Grønland er ved at sikre sig, at projektets aktiviteter omkring radioaktive stoffer vil overholde de internationale konventioner, der gælder for området. Det er min opfattelse, at der gøres, hvad der kan for at gennemføre forberedelserne så grundigt som muligt.

Desværre oplever vi samtidigt, at der er politiske kræfter i Danmark og i Grønland, der ikke synes at respekterer disse beslutningsprocesser. Jeg vil benytte lejligheden til at påpege, at dette ikke er noget, vi accepterer, uden at de samme politikere og organisationer tager ansvar for, at de på denne måde ikke blot undergraver Grønlands ret til at udnytte råstofpotentialer på et demokratisk grundlag, men at de også får en ansvarspådragende rolle i forbindelse med at fastholde mange borgere i især Sydgrønland i armod.

De samme politikere og organisationer har en tendens til at løfte fanen så højt på miljøområdet, at selv deres eget liv med forbrug af den teknologi, som de sjældne jordarter er en afgørende del i synes fuldstændig glemt, alt imens de samme politikere og organisationers fødder har svært ved at nå jorden.

Jeg har via ældre borgere indgående kendskab til den tid, hvor Grønland var en koloni. Det skulle være en tid, der er ovre. Men jeg genkender nye trends i visse grønlandske politikeres og de danske tilknyttede organisationers ageren, som værende af samme type som den historiske kolonialisme – Nykolonialismen, hvor visse grønlandske politikere i tæt sammenspil med danske miljøorganisationer lader til at ville undergrave Grønlands mulighed for en selvstændig udvikling på basis af de naturressourcer, vi ellers er så rige på.

Disse politikere og organisationer gør tilsyneladende meget for, at Inuit igen i Grønland kan blive tilskuere til en udvikling, de ikke kan blive en del af. Disse grønlandske politikere synes at have stor fare for at blive marionetdukke i lommen på nogle stærke danske og internationale organisationer, der lige som Greenpeace i 1980'erne ødelagde et ellers bæredygtigt grønlandsk sæl-erhverv. Disse danske og udenlandske organisationer burde måske i stedet bruge krudtet på at se på de danske og internationale miljøproblemer med et overdådigt forbrug og fortsat afhængighed af kul og olie og et landbrug, der har vanskeligt med at tilpasse sig principperne i bæredygtighed og miljøsikkerhed. Eller alternativt den omfattende brug af pencillin i svineproduktionen, som har potentiale til at skade samtlige forbrugere ganske alvorligt.

En ting er, at hvis det lykkes nogle politikere og danske og udenlandske organisationer at gøre det grønlandske samfund til et ustabilt sted at investere i, at samme politikere kan bringe det grønlandske folks kamp for selvstyre og selvstændig i fare. Men endnu værre er, at de samme politikere og organisationer ikke kommer med et forsvarligt svar på, hvad de borgere i Sydgrønland, der mod deres vilje søger mod hovedstaden Nuuk eller til Danmark sammen med deres børn, ellers skal leve af. Det er ansvarspådragende, at disse politikere ikke fortæller, hvilket alternativ, der er til mine-arbejdspladser i Sydgrønland. Et alternativt, der for mange vil være som marginaliserede og udstødte i vores hovedstad, hvor arbejdsløsheden og boligmanglen i forvejen er høj, eller som marginaliserede i Danmark uden de nødvendige sproglige og faglige færdigheder, som kan sikre dem mod – lige som alt for mange allerede – at leve på kanten af det danske samfund, mens de drømmer sig tilbage til deres kultur og rødder i vores alles Grønland.

Med disse ord vil jeg gerne takke for muligheden, for at bidrage til denne høring.